

FIVH arbeidsnotat 1/05

Norske selskapers oppfølging av FNs Global Compact

Av: Guri Tajet og Sarita Bartlett

Smykker seg med FNs Global Compact

12 norske selskaper har sluttet seg til FNs Global Compact. Vi har undersøkt hvordan de følger opp.

Hva er FNs Global Compact?

FNs Global Compact ble startet i juli 2000 som et frivillig samarbeid mellom selskaper og FN, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner, akademiske institusjoner og regjeringer. Tilslutning til Global Compact innebærer å støtte opp om og bestemme seg for å følge et sett av grunnleggende verdier innenfor områdene menneskerettigheter, arbeiderstandarder, miljø og antikorrupsjon.

Menneskerettigheter:

1. Støtte opp om og respektere menneskerettigheter.
2. Være sikre på at de ikke er delaktige i brudd på menneskerettighetene.

Arbeiderstandarder:

3. Opprettholde organisasjonsfrihet og retten til kollektive forhandlinger.
4. Fjerne alle former for tvungen og obligatorisk arbeid.
5. Unngå barnearbeid.
6. Unngå diskriminering.

Miljø:

7. Støtte føre-var-prinsippet.
8. Jobbe for et større miljøansvar.
9. Jobbe for utviklingen og utbredelsen av miljøvennlig teknologier.

Anti-korrupsjon:

10. Bedriften skal jobbe mot alle former for korrupsjon, inkludert utpressing og bestikkelser.

Hvordan følge opp?

Selskapene som har knyttet seg til FNs Global Compact (GC) oppfordres til å følge opp de ti prinsippene gjennom å:

- **Rapportere** til aksjehavere om **framdriften** i arbeidet med å implementere GC-prinsippene. Dette kan gjøres i årsrapporten, bærekraftsrapporten eller annen type informasjon som går ut fra selskapet.
- **Eksempifisere** hvordan selskapet har jobbet for å implementere ett eller flere av de ti prinsippene i den daglige praksis. Det kan dreie seg om hvordan selskapet arbeider med menneskerettigheter, hvordan de arbeider med å redusere sin miljøpåvirkning og hvordan de arbeider for å forbedre forholdene for arbeidsstokken.
- Gjennomføre **casestudier** av operasjonaliseringen av de 10 GC-prinsippene.
- Delta på **prosjekter** med FN og frivillige organisasjoner for å nå FNs tusenårsmål og for å oppfylle GC-prinsippene.

FIVH arbeidsnotat 1/05

Norske selskapers oppfølging av FNs Global Compact

Vi har undersøkt hvorvidt norske selskaper som har sluttet seg til Global Compact har fulgt opp disse fire anbefalingene. Dette har vi gjort ved å gå inn i GCs egen database som selskapene er blitt bedt om å rapportere til.

Navn på selskap	Størrelse (markert 17/1/05) cap	Tilslutningsår	Casestudie	Eksempler	Fransdrifts rapportering	Prosjekt
Det norske Veritas	-	2003	0	0	0	0
DnB Nor	78.9	2004	0	0	0	0
Global Entrepreneurs International AS	-	2004	0	0	1	0
Hydro	127.1	2000	0	0	1	0
KLP	-	2003	0	1	0	1
Norske Skog	17.5	2003	0	0	0	0
SEMCO	-	2005	0	0	0	0
Statkraft Norfund Power Invest	-	2004	0	0	0	0
Statoil	211.3	2000	1	2	1	0
Storebrand	15.6	2000	1	0	1	0
Telenor	104.5	2001	0	1	0	0
Zooper	-	2002	0	0	0	0
Total antall selskaper =12		2000=3 2001=1 2002=1 2003=3 2004=3 2005=1	2	4	4	1

* Oppdatert 6. april -05 fra www.unglobalcompact.org

Nedslående resultater

Verken Det norske Veritas, DNB Nor, Norske Skog, Statkraft Norfund Power Invest eller Zooper har fulgt opp noen av de fire anbefalingene. Tre selskaper, Global Entrepreneurs International AS, Hydro og Telenor, har fulgt opp bare en av de fire anbefalingene. Storebrand har fulgt opp to av fire anbefalinger. Statoil, som har fulgt opp tre av fire anbefalinger, er den bedriften som er desidert dyktigst til å rapportere sine initiativer i Global Compact. Det er likevel på sin plass å spørre om "eksemplene" Statoil har rapportert om er et resultat av tilslutning til Global Compact eller om det hadde blitt gjort uansett. I følge en rapport fra McKinsey&Company svarer kun 2 prosent av selskapene at forbedringene ikke ville funnet sted uten deltakelse i GC (se http://www.unglobalcompact.org/content/NewsDocs/Summit/imp_ass.pdf).

FIVH arbeidsnotat 1/05

Norske selskapers oppfølging av FNs Global Compact

Er det slik at selskapene gjør mye, men ikke rapporterer om det?

Utgangspunktet er at dette er et frivillig lavterskelinitiativ basert på bedriftenes ansvarsfølelse. Selskapene blir ikke målt på resultater og sammenlignbar rapportering, og det skjer ingenting hvis de bryter prinsippene. Det eneste de tilsluttede selskapene bes om er at de rapporterer til Global Compact om framdriften i implementeringen av Global Compact-prinsippene, og at de bidrar til kunnskapsutveksling gjennom å rapportere om ulike cases, prosjekter og eksempler (jfr tabellen over).

Vi har gjort en forenkling i undersøkelsen og forutsetter at de bedriftene som aktivt arbeider med Global Compact, også synliggjør dette i form av rapportering og omtale av Global Compacts prinsipper og samarbeidsformer. Dette er en rinelig forutsetning all en tid vi ser på hvilken innflytelse GC som selvstendig initiativ faktisk har.

En gjennomgang av de rapportene som faktisk er levert inn viser et stort sprik mellom de ulike selskapene; bare et av selskapene svarer på det nettbaserte avkrysningskjemaet vedr. rapportering og rutiner, og en gjennomgang av de tiltakene som beskriver er en blanding av selvskryt, utvalgte miljøtiltak eller tiltak for kompetanseheving i bedriften. Den lille rapporteringen som er gjort er i hovedsak preget av ansvarspektivet basert på selskapenes gode vilje, og ikke på etterrettelig og mest mulig enhetlig rapportering (accountability). Ingen av bedriftene tilkjenner dilemmaer eller eksempler hvor prinsippene i GC har vært styrende i forhold til andre.

Vi har også foretatt et raskt søk på bedriftenes nettsider for å få et inntrykk av om de iverksetter tiltak i forbindelse med sin Global Compact-satsing som de ikke melder fra om til GC – sekretariatet (se vedlegg). Vårt klare inntrykk er at så ikke er tilfelle. De fleste selskapene skriver bare på hjemmesidene/i årsrapporten at de har sluttet seg til prinsippene, men de gir ingen nærmere informasjon om hvordan de konkret følger opp. Og selv om rapportene inneholder henvisninger til begreper som bedrifters samfunnsansvar, og annet arbeid med miljø og/eller internasjonalt samarbeid er dette ikke noe som gir tyngde eller legitimitet til Global Compact som et selvstendig initiativ. I en fersk rapport fra ProSus konkluderes det også klart med at de 100 største norske selskapene ikke rapporterer tilfredsstillende i forhold til sitt samfunnsansvar. ("Bærekraftsrapportering – En kartlegging av ikke-finansiell rapportering i Norges 100 største bedrifter" fra Senter for utvikling og miljø (Prosus 2004).) Den viste at bare fire av Norges hundre største selskaper rapporterer tilfredsstillende om sitt sosiale ansvar. Rapporten finnes på <http://www.prosus.uio.no/publikasjoner/Rapporter/2004-6/rapp6.pdf>

Vi antar at det er en sammenheng mellom rapportering og det selskapene gjør i praksis. For hvorfor skulle selskaper gjøre en rekke tiltak, men ikke rapportere om det?

Er årsaken til manglende rapportering at Global Compact ikke synes det er viktig?

Vi ønsket også å finne ut om Global Compact synes det er tilfredsstillende med det norske rapporteringsnivået, og tok kontakt med GC i New York. Jan Richter fra Global Compact-kontoret svarte slik:

"The Global Compact office urges participants to submit as much information as possible. The communication on progress is considered as a minimum requirement that all participants should fulfil. (...) Should a participant not submit a link

FIVH arbeidsnotat 1/05

Norske selskapers oppfølging av FNs Global Compact

to/description of its communication on progress to the Global Compact website by 30 June 2005, or within two years of joining the Global Compact (whichever is the later), that participant will be regarded inactive until such a submission is made. Moreover, the participant will not be permitted to participate in Global Compact events, including in local network activities”.

Svaret viser at det GC nå vil legge større vekt på at selskapene rapporterer, og at det i juni 2005 vil iverksettes sanksjoner.

Oppsummering

Det er 12 norske selskaper som har sluttet seg til FN's Global Compact. GC har så langt ikke krevd noe av de tilsluttede selskaper; det eneste de ber om er at selskapene rapporterer om framdriften i arbeidet, og at de bidrar til kunnskapsutveksling. Men de norske medlemsbedrifter tar ikke dette særlig alvorlig. Hvorfor ikke? Vi anser det som sannsynlig at det er et samsvar mellom rapportering og praksis, og at årsaken til at bedriftene ikke rapporterer er at det gjøres lite i forhold til Global Compact. Vi stiller derfor spørsmål ved om det er riktig at FN bruker sin troverdighet og sine ressurser på denne type frivillige initiativ. Er det slik at det lille som er blitt gjort, uansett ville ha blitt gjort, og av helt andre grunner enn Global Compact? Hvis det er slik, har ikke FNs Global Compact bidratt til å forandre verden ett eneste skritt i riktig retning. Og FNs ressurser kunne vært brukt mer konstruktivt dersom det var slik at bedriftene var med på et forpliktende samarbeid, hvor brudd på prinsipper og rapporteringsplikt hadde fått konsekvenser for selskapene. Dersom GC står i veien for en slik utvikling, bør hele initiativet nedlegges.

Det ser derfor ut som om norske bedrifter kun bruker dette prestisjetunge samarbeidet med FN som et smykke, som tas på ved passende anledninger. Men når tiltaket knapt kan sies å ha bidratt til substansielle forbedringer, minner smykkene mest av alt om juggel egnet til å blende og forføre publikum.

FIVH arbeidsnotat 1/05

Norske selskapers oppfølging av FNs Global Compact

VEDLEGG – Norske bedrifter og Global Compact – et raskt overblikk

Vi har foretatt et raskt søk på bedriftenes nettsider for å få et inntrykk av om de iverksetter tiltak i forbindelse med sin Global Compact-satsing som de ikke melder fra om til GC – sekretariatet. Vi har dessuten gått dypere inn i de få rapporteringsdokumentene som norske selskaper har etterlatt seg på hjemmesidene og i databasen til Global Compact. Oppsummert viser dette:

- Det som skrives på selskapenes hjemmesider om Global Compact er at de har sluttet seg til, og så følger en oversettelse av de ti prinsippene. Det skrives sjelden noe om hvordan prinsippene er blitt operasjonalisert.
- I den grad selskapene beskriver konkrete målbare tiltak knyttet til GC, så er det knapt tiltak som er et resultat av Global Compact. Vårt inntrykk er at selskapene ramser opp en rekke gode tiltak som har blitt gjennomført de siste årene, og knytter dette nokså tilfeldig til Global Compact.
- Det fins knapt gode eksempler på bedrifter som drøfter problematiske sider ved sin virksomhet sett i forhold til Global Compact.

DNB Nor

DNB Nor har ikke rapportert inn noe til Global Compact-databasen, men kan delvis unnskyldes med at de først sluttet seg til i oktober 2004. Det står også minimalt om Global Compact på hjemmesidene, selv om de har en konsernpolicy om samfunnsansvar der Global Compact nevnes.

Det norske Veritas

Det norske Veritas har ikke rapportert om sin Global Compact-virksomhet til Global Compact databasen, og de omtaler bare Global Compact så vidt på hjemmesiden. Det som står, er at de har sluttet seg til og så er det gjengitt en oversettelse av de ti prinsippene. For øvrig finner man på hjemmesidene en del generell informasjon om samfunnsansvar og hva som skal til for å få diverse sertifikater.

Global Entrepreneurs International.

I Global Compact sin database fremgår det at selskapet har integrert en klausul om Global Compact i alle arbeidskontrakter, de har hatt opplæring om GC med alle sine ansatte og konsulenter, de har publisert sin tilslutning til Global Compact i alt sitt markedsføringsmateriell. Fant ikke noen hjemmeside.

KLP

I Global Compact databasen fremgår det at KLP har etiske retningslinjer for sine investeringer og de omtaler dessuten ulike arbeidsmiljøtiltak som er iverksatt. De etiske retningslinjene ble i følge KLPs egen rapport innført i 2001, mens de sluttet seg til Global Compact i et brev til FN først i okt. -02.

Norske Skog

Norske Skog har ikke rapportert inn noe om sin Global Compact-virksomhet til Global Compact databasen og de omtaler bare Global Compact så vidt på hjemmesiden. Det som står, er at de har sluttet seg til. De har en ganske omfattende gjennomgang av miljø og sosialt

FIVH arbeidsnotat 1/05

Norske selskapers oppfølging av FNs Global Compact

ansvar i sin årsrapport 2004, men det eksisterer altså ikke noe Global Compact-tilpasset informasjon.

Norsk Hydro

Global Compact er omtalt relativt mange ganger på selskapets hjemmesider. De fleste sakene som er skrevet om Global Compact i Hydro systemet dreier seg om at Hydro har sluttet seg til og det gis en presentasjon av prinsippene. Det er også referert til GC-møter som Hydro har deltatt på. Men det fins også noen dokumenter som beskriver hvordan Global Compact konkret skal følges opp eller er fulgt opp.

I Global Compact sin database, finner man at Hydro har gjennomført en mengde tiltak. Eksempler på tiltak som er nevnt er sponing av Nobels Fredssenter og Amnesty, aktiv jobbing i diverse fora for å fremme åpenhet og diverse miljøtiltak. Tiltakene er mange, men det er mye hummer og kanari og rapporteringen setter ikke noe fokus på problematiske sider ved virksomhet i forhold til Global Compact.

Statkraft Norfund Power Invest rapporter verken til GC-sekretariatet eller omtaler Global Compact på sin egen hjemmeside.

Telenor

Det som står om Global Compact på egne hjemmesider er blant annet en gjengivelse av de ti prinsippene og at de deltar i et nordisk nettverk om Global Compact. Det fins ikke noe om Global Compact i årsrapport etter 2001, bare en side om samfunnsansvar på generell basis. For øvrig fins det en seksjon om samfunnsansvar og miljø forholdsvis strategisk plassert på nettsidene.

I eksemplet Telenor har rapportert om til Global Compact databasen, fremgår det bl.a. at Telenor har etablert et CSR-forum hvor blant annet prinsippene i Global Compact blir diskutert, de har etablert retningslinjer for å styrke den praktiske tilnærmingen til menneske- og arbeiderrettigheter, og det sies at de nye kontorene på Fornebu er blant de mest miljøvennlige som fins i Norge.

Statoil

Global Compact er nevnt relativt mange ganger på selskapets hjemmesider. De har på hjemmesiden også gitt eksempler på hvordan de har operasjonalisert Global Compact: De nevner blant annet at de har gitt en million dollar til UNDP og et samarbeid med fagforening som et eksempel på operasjonalisering av Global Compact

I Global Compact-databasen beskriver Statoil i sin framdriftsrapportering hvor de forskjellige Global Compact-områdene (menneskerettigheter, miljø og arbeiderstandarder) er behandlet i bærekraftsrapporten. Statoil er det selskapet som har levert best i forhold til eksempler, m.m.

Storebrand

Global Compact er nevnt i 7 dokumenter på selskapets hjemmesider. Hovedsakelig er det en beskrivelse av prinsipper og at de har sluttet seg til.

-Har en handlingsplan for samfunnsansvar (36 sider) og beskriver sitt arbeid for samfunnsansvar over fire sider i årsrapporten.

-Brosjyre om investeringer og samfunnsansvar (16 sider)

FIVH arbeidsnotat 1/05

Norske selskapers oppfølging av FNs Global Compact

I sin rapportering til Global Compact-databasen skriver Storebrand at de har en CSR-strategi og handlingsplan. De skriver at deres CSR-forpliktelser har resultert i et uttall av aktiviteter; blant annet var de den første finansielle institusjonen i Norge som forpliktet seg som IA-bedrift (inkluderende arbeidsliv), de samarbeider med diverse NGOer (Røde Kors, MOT etc.) og de foretar sosialt ansvarlige investeringer. Alt dette er gode tiltak, men også her stiller vi spørsmål ved om det har noe med Global Compact å gjøre.